

Solberga 4:14

Arkeologisk förundersökning 2018

Solberga 4:14, Köping sn, Borgholm kn, Öland

Cecilia Ring

Arkeologisk rapport 2018:11

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Solberga 4:14

Arkeologisk förundersökning 2018

Solberga 4:14, Köping sn, Borgholm kn, Öland

Författare	Cecilia Ring
Copyright	Kalmar läns museum 2018
Redaktion	Helena Victor, Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: Köpingsvik, cultural layer

A pool was planned to be built in the central part of Köpingsvik. Before this could take place Museum Archaeology southeast/Kalmar County Museum conducted an archaeological investigation. Two

trenches were made by machine. At the bottom of one trench was documented what was interpreted as traces of older plowing and a pit. The other trench was empty.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Genomförande	11
Resultat	12
Tolkning och åtgärdsförslag	14
Referenser	15
Tekniska och administrativa uppgifter	17

Figur 1. Karta över Kalmar län med platsen markerad.

Sammanfattning

Inför uppförandet av en pool i centrala Köpingsvik genomförde Museiarkeologi sydost/Kalmar läns museum en arkeologisk förundersökning. Vid undersökningen grävdes två schakt med maskin.

I botten av det ena schaktet dokumenterades vad som tolkades som årderspår och en nedgrävning. Det andra schaktet var tomt.

Inledning

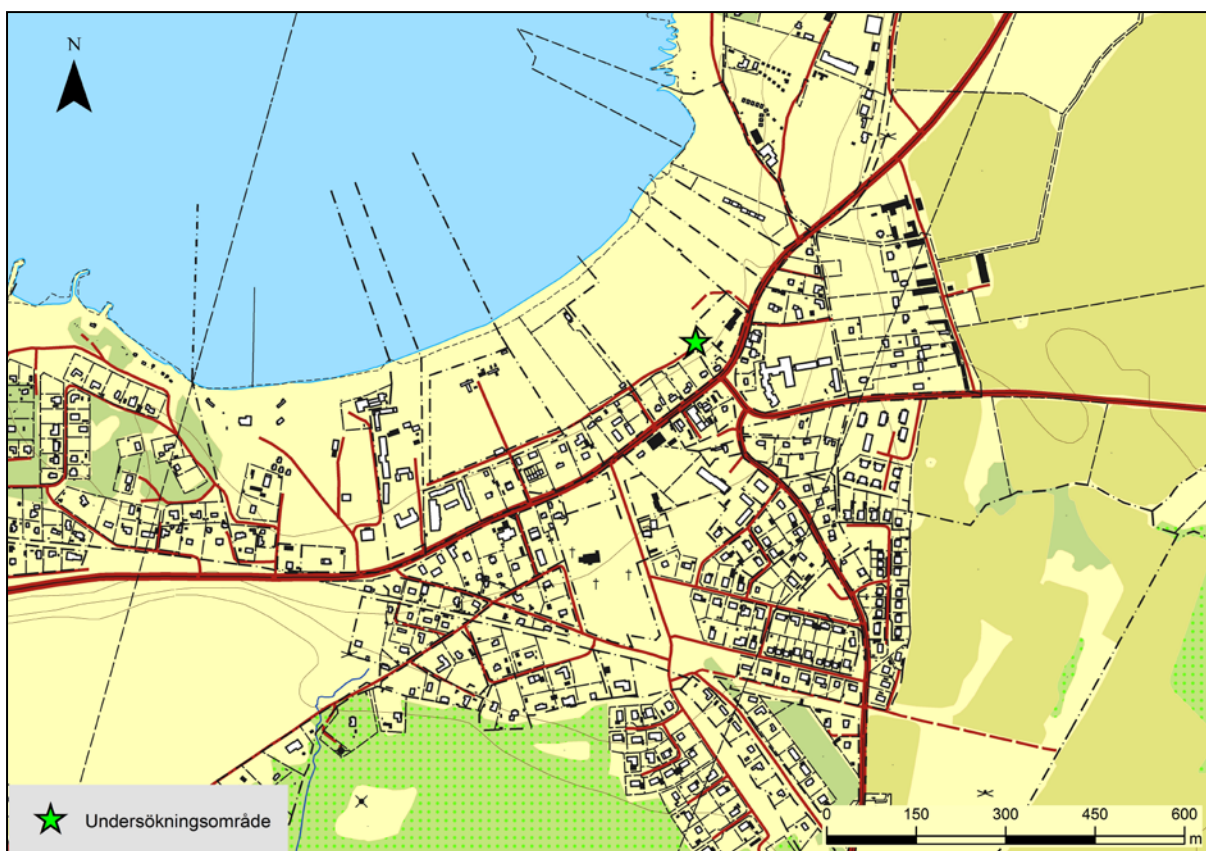
I samband med att en pool skulle uppföras i centrala Köpingsvik gjordes en arkeologisk förundersökning i syfte att se om eventuella kulturlager eller anläggningar skulle påverkas av byggnationen. Eftersom större delen av Köpingsvik täcks

av ett kulturlager från antingen sten- och bronsåldern respektive vikingatid–medeltid fanns risk för förhistoriska lämningar inom det nu aktuella området.

Topografi och fornlämningsmiljö

Köpingsvik ligger skyddat vid den grunda, breda Köpingsviken ca 5 km norr om Borgholm och flankeras på två sidor, i sydväst och nordost, av den höga kalkstensklippan, den s k landborgen. I söder och sydost skyddas området av väl markerade vallar av klappersten och grus. Området ingår i en sandig isälvsbildning, Lindbydeltat, som sträcker sig från havsviken och någon mil inåt landet. De övre jordlagren har, som brukligt på ön, under postglacial tid bearbetats av havet och avsatt grus, svallad kalkklappersten och sand. Åtminstone tre

strandvallsbildningar är tydligt synliga i det centrala samhället; den vid Tingsene–Tingsdal (tidigt utsatt för grustäkt), den på vilken kyrkan ligger samt den svagt markerade på vilken den numera förhöjda väg 136 löper. Mellan dessa strandvallar sluttar området jämnt ner mot havet. Det finns spår i form av svallgrus och svallad keramik, bl a vid skolan och på kyrkogården, som tyder på att en transgression möjligen har ägt rum vid ca 2500 f Kr. I sydväst har en bäck, förr kallad Prästerännilen, sitt utlopp från markerna ovanför klipp-

Figur 2. Översikt över Köpingsvik. Platsen för undersökningen är markerad med stjärna.

branten. Förr bildade dess mynning i Köpingsviken ett sankt delta-område som på 1800-talet innehöll en liten ö (Schulze 2004).

I Köpingsviks södra delar breder boplatserna Raä 215 och 161 från sten- och bronsåldern ut sig och strax norr om 215 ligger Raä 216, boplatserna från vikingatid/tidig medeltid (jmf Schulze 2004). Av boplatserna är endast två konstruktioner synliga ovan mark; den kraftiga strandmuren, som i vissa partier i norr kan ses som en låg vall, och avfallsdiket som på en del tomter kan ses som en låg sänka i gräset.

På den nu aktuella tomten Solberga 4:14 har inga undersökningar tidigare gjorts men år 1985 gjorde Monika Rasch en schaktövervakning som delvis gick längs tomtgränsen i öster. Då påträffades kulturlager från vikingatid/tidig medeltid (Johnson 1990). Dessutom genomgrävdes på nivån 5,5 m ö h det tidigare kända avfallsdiket och möjligen även en bit av den sk strandmuren (StadsGIS Köpingsvik).

Solberga 4:8, väster om Solberga 4:14, är tillsammans med grannfastighet Solberga 4:11 (fig. 2) de mest undersökta tomterna i Köpingsvik med ett stort antal undersökningar under 30 år (Schulze

2004). På dessa två tomter intill bäcken i västra delen tycks de centrala delarna av den vikingatida/tidigmedeltida handels- och hantverksplatsen ha legat. Det stora fyndmaterialet innehåller en mängd hantverksavfall och bland anläggningarna märks både det stora avfallsdiket, strandmuren, gravar samt huslämningar. Dateringarna sträcker sig från yngre bronsålder till tidig medeltid (1000- och 1100-talet) med tyngdpunkten i den sistnämnda perioden. Undersökningen 1990 på Solberga 4:8 bekräftade slutligen det som anats sedan 1970, att äldre lämningar fanns under det vikingatida lagret (Schulze 2004).

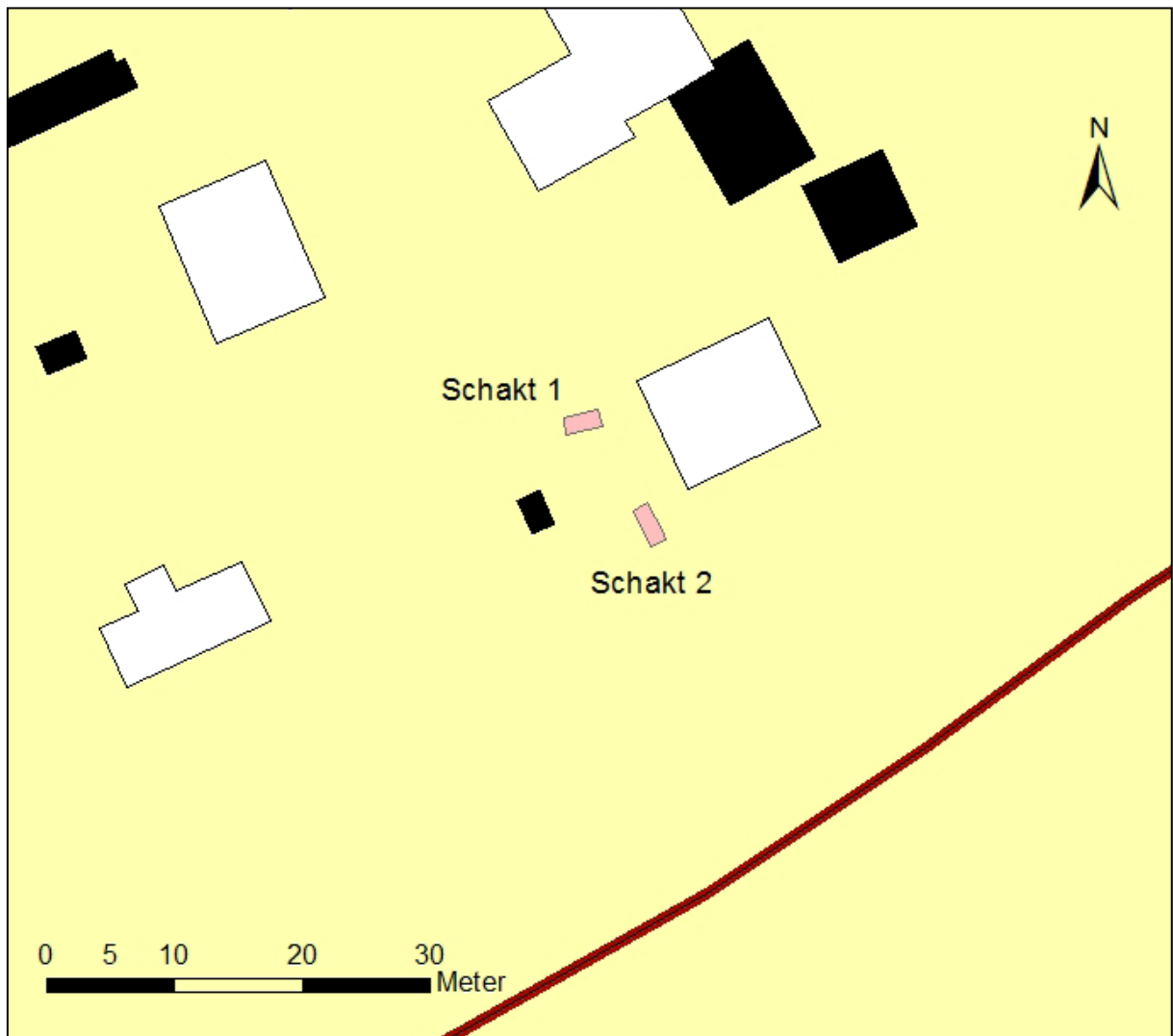
På fastigheten Solberga 4:4 precis väster om den nu aktuella tomten har man funnit lämningar i spår av muren samt diket. På Solberga 13:1, strax österut, har det undersökts hus samt en bakugn mm (Schulze 2004).

Söder om fastigheten på andra sidan väg 136 ligger Tings Ene. Vid infarten till allén vid Köpings kyrka återfanns 1970 ett 20 x 3 m stort mörkfärgat lager. Det låg under den stenmur som fanns utmed gamla vägen, sträckte sig åt NO förbi kyrkallén och hängde samman med området vid Solberga 5:3. Fynd i form av slag, flintavslag, lerklining, ben tillvaratogs (Schulze 2004).

Genomförande

Innan undersökningen påbörjas avsöktes ytan med metalldetektor för att fånga metallfynd som eventuellt låg i torvlagret. Två schakt grävdes med maskin ner till cirka en meters djup. De anläggningar som påträffades mättes in med totalstation

och registrerades i IDA på plats. Schakten och anläggningarna dokumenterades också genom fotografier. Schakten grävdes cirka en meter djupa då det var det djupet som krävdes för anläggandet för poolen.

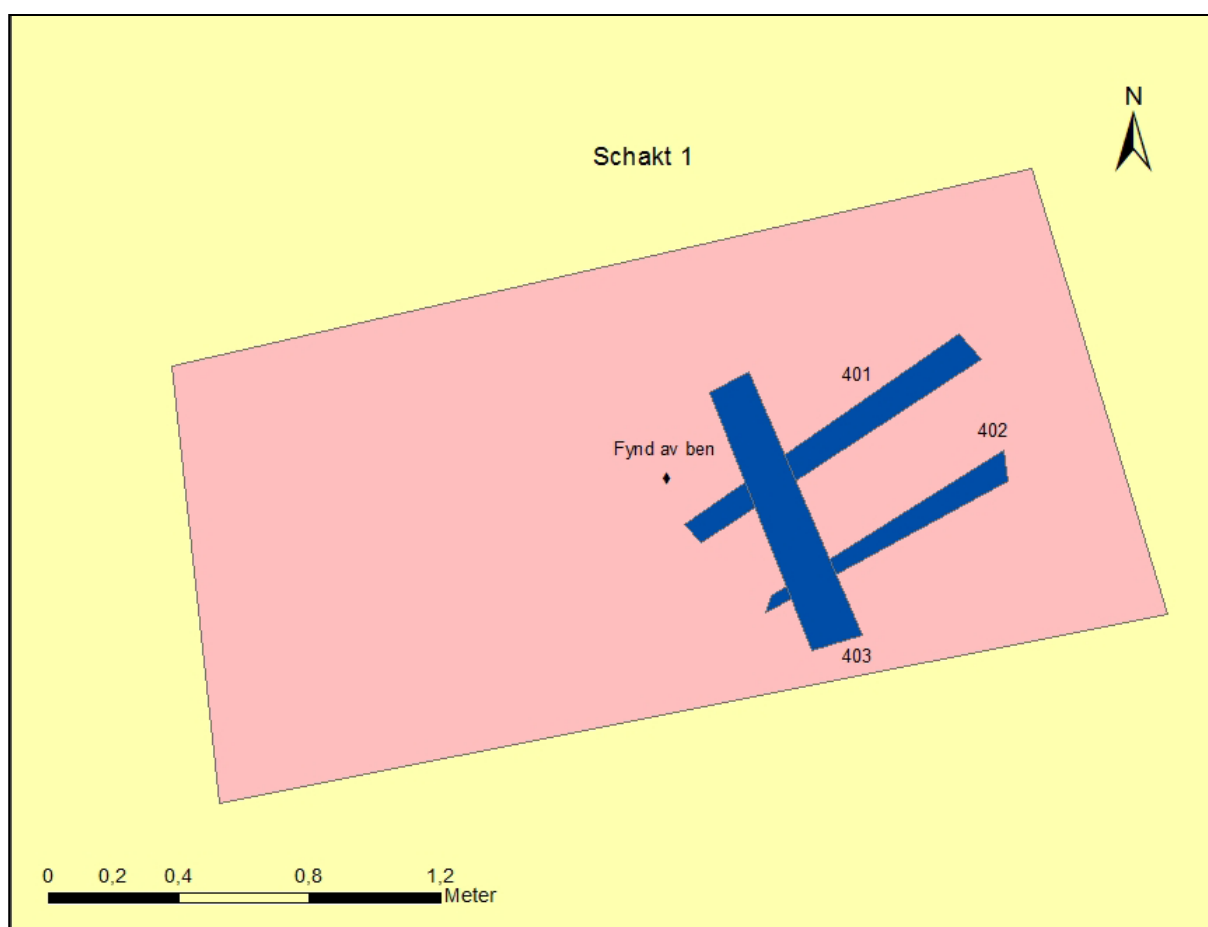

Figur 3. Schaktens placering på tomten.

Resultat

Vid den inledande metalletektoravsökningen påträffades inga fynd. I botten av schakt 1 påträffades två avlånga, grunda mörkfärgningar som tolkades som årderspår (K401 och 402). I profilen kunde det också dokumenteras en rännformig nedgrävning (K403). Detta kan möjligen ha utgjort en ränna eller ett smalt dike. Det var dock ett för litet schakt för att se hur långt anläggning-

en sträckte sig. Det fanns inga kvarvarande kulturlager på platsen. I profilen såg det dock ut som om eventuella kulturlager tagits bort ner till den sterila sanden och att ren matjord, drygt 50 cm tjockt påförts. Vid undersökningen påträffades ett mellanfotsben, eventuellt från en häst (Clara Alfsdotter muntl.). Benen tillvaratogs inte.

Figur 4. Plan över innehåll i schakt 1 med påträffade anläggningar och fyndet.

Figur 5. Foto på anläggningarna i botten av schakt 1. Foto taget från norr.

Tolkning och åtgärdsförslag

Eventuella kulturlager som funnits på platsen har schaktats bort i tidigare skede och man har fyllt upp med matjord. Då resultaten av undersökningen var så få var det svårt att få svar på de uppställda frågorna kring undersökningen.

Inga ytterligare antikvariska åtgärder anses nödvändiga inför det planerade poolbygget.

Referenser

Johnson, M. & Schulze, H. 1990. *Köpingsvik*.
Stockholm, Riksantikvarieämbetet.

Schulze, H., Blohmé, M., Gustavson, H. &
Hjelmqvist, H., 2004. *Köpingsvik på Öland –
30 undersökningar 1970–1994: arkeologiska
undersökningar i Köpingsvik, utförda av
Riksantikvarieämbetet och Kalmar läns
museum: RAÄ 215, 216 m fl, Köpings sn,
Borgholms kn, Öland*. Kalmar: Kalmar läns
museum

StadsGIS – Köpingsvik

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-9638-2018
Kalmar läns museums dnr:	33-36-18
Projektnummer KLM:	18_14
Uppdragsgivare:	Magnus Almkvist
Landskap:	Öland
Kommun:	Borgholm
Socken:	Köping
Fastighet:	Solberga 4:14
Fornlämningsnr:	216:1
Ekonomisk karta:	5H 1B Köping
X koordinat:	6305290(N)
Y koordinat:	604726 (E)
Latitud:	56.879517
Longitud:	16.718499
M ö h:	5 möh
Fältarbetstid:	8 tim
Antal arbetsdagar:	1
Maskintid:	6 timmar
Personal:	Cecilia Ring och Nicholas Nilsson
Foto, Du nr:	297:1-6
Fynd nr:	Inga tillvaratagna fynd
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	GPS. Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 16:30 och RH2000.

Bilaga 1. Fotolista digitala bilder med tumnaglar

Fotolista digitala bilder

Landskap: Öland
Socken: Köping
Fastighet: Solberga 4:14

Förundersökning 2018
DU 297

Nr	Motiv	Från	Datum
1	Översikt över schakt 1 pacering innan schaktning	NNV	2018-03-29
2	Årderspår i botten av schaktet	SSO	2018-03-29
3	Årderspår i botten av schaktet	N	2018-03-29
4	Årderspårens profil	V	2018-03-29
5	Rännan K403 i schaktväggen	S	2018-03-29
6	Lagerföljden i schakt 2	V	2018-03-29

DU_297_1

DU_297_2

DU_297_3

DU_297_4

DU_297_5

DU_297_6

Anläggning

objectid	undertyp	langd	bredd	djup	beskr
401	årderspår	1	0,1	0,02	Mycket tunn lins.
402	årderspår	0,9	0,07	0,01	Mycket tunn lins.
403	dike	0,9	0,15	0,16	Djup profil. U-formad.

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

